

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет філологічний
Кафедра української літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

професор Хмарський В.М.

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Світова теоретико-літературна думка початку ХХІ століття

Рівень вищої освіти Третій (доктор філософії)

Спеціальність 035 Філологія

2020–2021

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
«Світова теоретико-літературна думка початку ХХІ століття»

Розробник: Малютіна Наталя Павлівна, доктор філологічних наук,
професор, професор кафедри української літератури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української літератури

Протокол № 1 від "4" вересня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

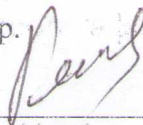
доц. Шевченко Т. М.

(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол № 1 від. "8" вересня 2020 р.

Голова НМК

(підпис)

проф. Кондратенко Н. В.

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри української літератури

Протокол № ____ від. " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри української літератури

Протокол № ____ від. " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 / 3 годин – 90 / 90 залікових модулів – 1/1 змістових модулів – 2/2	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва) Спеціальність 035 Філологія (код і назва) Рівень вищої освіти: Третій (доктор філософії)	Нормативна / <u>за вибором</u> (ВНЗ/ <u>аспіранта</u>)	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		16 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	14 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60 год.	60 год.
Форма підсумкового контролю: Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити здобувачів освіти із засадами здобутків світової теоретичної думки початку ХХІ століття; сформувати *теоретичні знання* у галузі трьох видів сучасного дискурсу: художнього, наукового і літературно-критичного, а також сприяти поглибленню *практичних навичок* у науковій комунікації.

Завдання: сформувати навички самостійного оперування інструментарієм та прийомами (методами) наукового аналізу відповідно до новітніх літературознавчих підходів, а саме: представити основні теоретико-методологічні підходи в галузі сучасного формального, структурно-семіотичного аналізу, рецептивної поетики (естетики), наратології,

герменевтики, деконструктивізму, культурологічних студій, постколоніальних і феміністських студій; окреслити і проаналізувати предмет, об'єкт і аспекти дослідження кожної із названих теоретико-методологічних шкіл; проаналізувати основні поняття і терміни в межах тої чи іншої методологічної позиції; з'ясувати пріоритетні і вразливі сторони кожної із проаналізованих теоретико-методологічних шкіл відповідно до завдань дослідження поетики художнього твору.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК-2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

СК-3. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

Програмні результати навчання.

ПРН-1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію;

ПРН-5. Дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження.

ПРН-6. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проєктів, організовувати роботу дослідницьких колективів;

ПРН-8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності;

ПРН-12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Літературознавчий аналіз художнього тексту/твору у площині академічної науки про літературу

Тема 1. Психоаналіз у літературознавстві. Розвиток психоаналітичної теорії і літературознавства у ХХ ст. і на поч. ХХІ ст. (Ж. Лакан, Г. Блум). Фройдизм і неофройдизм. Основні аспекти психоаналізу З. Фрейда. Несвідоме в психічній структурі особистості. Едипів комплекс як головний код психоаналітичної теорії. Фройдівська теорія сублімації та сексуальності. Психоаналітичне тлумачення літератури в статтях З. Фрейда «Поет і фантазування», «Достоевський батьковбивство».

Тема 2. Герменевтика, психоаналіз і літературознавство. Психобіографічний метод. Сновидіння як прототип інших видів психічної діяльності. Фройдизм як модернізм. Вчення Ж. Лакана. Психоаналіз в українському літературознавстві початку ХХІ ст.

Тема 3. Розвиток теорії архетипів на поч. ХХІ ст. Архетипна критика К.-Г. Юнга. Вчення К.-Г. Юнга про архетипи і колективне несвідоме. Мистецтво як форма репродукції архетипів. Архетипні сюжети і міфологія. Статті Юнга про літературу: проблема методу. Типологія жанрів в архетипній критиці Н. Фрая. Біблія як першоміф європейської літератури.

Тема 4. Структуралізм і постструктуралізм. Наукові джерела структуралізму: російський формалізм, Празький лінгвістичний гурток. Структурна лінгвістика Ф. де Соссюра: співвідношення знаку і означника, довільність процесу означування. Вчення про бінарні опозиції К. Леві-Строса. Поняття «структурного аналізу». Структуралізм і психоаналіз на поч. ХХІ ст. Тартуська школа структуралізму і структурний аналіз твору в дослідженнях Ю. Лотмана. Постструктуралізм і деконструкція. Зародження постструктуралізму і розмивання поняття «структура» (Р. Барт, М. Фуко, Ю. Крістева, Ж. Дельоз, Ж. Бодріяр). Теорія деконструкції Ж Дерріда.

2. Змістовий модуль 2

Новітні тенденції в методології літературознавчого дослідження

Тема 5. «Текстуальний аналіз» Р. Барта як практика аналізу. Поняття інтертекстуальності. Текст і контекст, прототекст, архетекст, інтертекст. Феміністична критика і гендерні студії.

Тема 6. Американська «нова критика». Текст як автономний естетичний предмет, його іманентний смисл. Метод «пильного читання» тексту. Розуміння структури і текстури. Літературно-критичні праці Т. С. Еліота і проблема художньої традиції. «Нова критика» і російська формальна школа.

Тема 7. Постколоніальна критика. Феміністична критика. Гей-лесбійська критика. Екокритика. Літературознавча оніристика. Постмодерністська критика (Ф. Джеймсон). Новий історизм у США.

Тема 8. Лінгвістично орієнтована критика. Наратологія. Сучасні гендерні студії як розвиток ідей феміністичної критики. «Постісторичний світ» і «Новий історизм» (С. Грінблантт, Л. Монроз).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л л	п п/ с	лл аб	іі нд	сс р		л л	п п/ с	лл аб	іі нд	с с р
1	2	3	4	45	5	57	88	9	1	11	1	1
	2	3	4		6			9	1	1	1	1
Змістовий модуль 1. Літературознавчий аналіз художнього тексту/твору у площині академічної науки про літературу												
Тема 1.	1	2	1			86	11	2	2			6
Психоаналіз у літературознавстві. Фройдизм і неофройдизм на поч. ХХІ ст.	1 6	2	1				6	2	1			6
Тема 2.	1	2	1			88	1	2	1			8
Герменевтика а Психобіографічний		2 2	1 1					2 2	1 1			8 8

метод. Психоаналіз в українському літературознавстві початку XXI ст.												
Тема 3. Розвиток теорії архетипів на поч. XXI ст. Тенденції архетипної критики К.-Г. Юнга на поч. XXI ст.	1	2 2	1 1			77	1	2 2	1 1			7 7
Тема 4. Структура- лізм і постструкту- ралізм. Деконструкти- візм. Структура- лізм і психоаналіз на початку XXI ст.		2	1			7		2	1			7
Разом за змістовим модулем 1		8	7			30		8	7			30
Змістовий модуль 2. Новітні тенденції у методології літературознавчого дослідження												
Тема 5. «Текстуаль-		2	1			8		2	1			8

Постколоні- альна критика. Феміністична критика. Гей- лесбійська критика. Екокритика. Літературо- знавча оніристика. Постмодер- ністська критика (Ф. Джеймсон). Новий історизм у США.		2	1			7		2	0			6
Тема 8. Лінгвістично орієнтована критика. Наратологія. Сучасні гендерні студії як розвиток ідей феміністичної критики. «Постісто- ричний світ» і «Новий історизм (С. Грінблантт, Л. Монроз).		2	1			7		2	1			7
Разом за змістовим модулем 2		8	7			30		8	7			28
Усього годин	90	16	14			60	90	16	16			58

5. Методи навчання

Лекція, практичні заняття, дискусія, постановка й обговорення проблемних питань, виконання самостійних завдань, робота з джерелами художньої, наукової та мас-медійної комунікації.

6. Методи контролю

Оцінювання усних відповідей, письмових завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, усна відповідь під час складання заліку.

7. Питання для підсумкового контролю

1. Основні тенденції літературознавства початку ХХІ ст.
2. Культурно-історичний метод.
3. Герменевтика. Феноменологія. Рецептивна естетика на поч. ХХІ ст.
4. Традиції теоретичної і історичної поетики на поч. ХХІ ст.
5. Ритуально-міфологічні дослідження поч. ХХІ ст.
6. Феміністична критика. Постколоніальна критика. Новий історизм.
7. Соціологічний метод у літературознавстві.
8. Екокритика. Наратологія
9. Лінгвістично орієнтована критика.
10. Семіотичні дослідження.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
7	8	8	7	7	8	7	8		
60								40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка аECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для курсового (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Рекомендована література

Основна:

1. Баррі П. Вступ до теорії: Літературознавство і культурологія. К., 2008.
2. Бахманн-Медик Д. Культурные повороты: новые ориентиры в науках о культуре / пер. с нем. С. Ташкенова. Москва, 2017.
3. Бергельсон М. Б., Драгай О. В., Акинина Ю. С. Нарративные стратегии: норма и патология. Язык. Константы. Переменные. Памяти Александра Евгеньевича Кибрика. Санкт-Петербург, 2014.
4. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. М., 1989.
5. Білоус П. В. Теорія літератури : навч. посіб. Київ, 2013.
6. Брюховецький В. Специфіка і функції літературно-критичної діяльності. К., 1986.
7. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. К., 2008.
8. Говорухина Ю. А. Русская литературная критика на рубеже XX – XXI веков : автореф. дисс. ...д-ра. филол. наук. Томск, 2010.
9. Гундорова Т. І. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодернізм. Вид. 2-е, випр. і доп. Київ, 2013.
10. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця XIX ст.) Тернопіль, 1999.
11. Державин В. Література і літературознавство. Вибрані теоретичні та літературно-критичні праці. Івано-Франківськ, 2005.
12. Еко У. Роль читача. Дослідження з семиотики текстів / Пер. з англ. Львів, 2004.
13. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Ч. Вінквіста, В. Тейлора: пер. з англ. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003.

14. История психоанализа в Украине / Сост. И. И. Кутько, Л. И. Бондаренко, П. Т. Петрюк. Харків: Основа, 1996.
15. Квіт С. Герменевтика: посібник. К.: ВЦ «Києво-Могилянська академія», 2005.
16. Козлик І. Літературознавчий аналіз художнього тексту / твору в умовах сучасної міжнаукової та міжгалузевої взаємодії. Vychází pění Středoevropského centra slovanských studií ve spolupráci s Českou asociací slavistů a Ústavem slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Brno, 2020.
17. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / за ред. А. Волкова, О. Бойченка та ін. Чернівці, 2001.
18. Література. Теорія. Методологія / упоряд. Д. Уліцька. К., 2006.
19. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / [за ред. М. Зубрицької]. Львів, 2002.
20. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства: Підручник для студентів. Вид. 2-е. К., 2003.
21. Ткачук О. Наратологічний словник. Тернопіль, 2002.
22. Годоров Ц. Поняття літератури та інші есе: пер. з фр. К., 2006.
23. Фізер І. Психолінгвістична теорія Олександра Потебні: метакритичне дослідження. К.: Основи, 1993.
24. Фройд З. Вступ до психоаналізу: Лекції зі вступу до психоаналізу з новими висновками. К., 1998.
25. Хализев В. Е. Теория литературы. М., 1999.
26. Шмид В. Нарратология. М., 2003.
27. Юнг К. Г., Нойманн Э. Психоанализ и искусство: пер. с англ. М., К., 1996.

Додаткова

1. Антологія феміністичної філософії / за ред. Елісон М. Джагер та Айрис Меріон Янг; пер. з англ. Б. Єгідис; наук. ред. пер. О. Іващенко. К., 2006.
2. Безпечний І. Теорія літератури. К.: Смолоскип, 2009. 388 с.
3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури : підручник. К., 2006.
4. Гендерні студії в літературознавстві: навч. посібник / за ред. В. Л. Погребної. Запоріжжя, 2008.
5. Гундорова Т. Кітч і Література. Травестії. К., 2008.
6. Зборовська Н. В. Психоаналіз і літературознавство: посібник. К., 2003.
7. Иссерс О. С. Люди говорят... : дискурсивные практики нашего времени. Омск, 2012.
8. Корчинский А. В. Форманты мысли: литература и философский дискурс. Москва, 2015.
9. Лановик М. Теорія відносності художнього перекладу: літературознавчі проєкції. Тернопіль, 2006.
10. Ласло-Куцюк М. Засади поетики. Бухарест, 1983.
11. Леві-Строс К. Структурна антропологія: пер. з фр. К., 2000. 387 с.
12. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / За ред. А. Волкова, О. Бойченка, І. Варича та ін. Чернівці, 2001.
13. Літературна компаративістика. Вип. 1. К.: ПЦ «Фоліант», 2005.
14. Мітосек З. Теорії літературних досліджень. Сімферополь, 2005.
15. Павличко С. Д. Теорія літератури. К., 2002.
16. Пахаренко В. І. Основи теорії літератури. К., 2007.
17. Перкінс Д. Чи можлива історія літератури? К., 2005.
18. Сторі Дж. Теорія культури та масова культура / пер. з англ. Харків, 2010.
19. Годоров Ц. Поняття літератури та інші есе. К., 2006.
20. Червінська О. В. Рецептивна поетика. Історико-методологічні та теоретичні засади. Чернівці, 2001.

Электронный ресурс

1. twirpx.com/file/524552/
2. knigi.tr200.ru/f.php?f...p=0
3. student-library.net/.../86-1-0-1043
4. alleng.ru/edu/philos3.htm
5. monsimulacres.at.ua/load/12
6. ladoshki.com/?books...29
7. chitalka.info/gumaniratni_nauki.html
8. konspect.com/philosophy.html
9. iphonebooks.info/1310-flosofya-spscherba

АНОТАЦІЯ

вибіркова дисципліна

«Світова теоретико-літературна думка початку ХХІ ст.»

Проф. Малютіна Н. П.

Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни «Світова теоретико-літературна думка початку ХХІ ст.» є ознайомлення із засадами здобутків світової літературознавчої думки початку ХХІ століття; формування теоретичних знань у галузі трьох видів сучасного дискурсу: художнього, наукового і літературно-критичного в умовах сучасної міжнаукової та міжгалузевої взаємодії. Увагу приділено основним теоретико-методологічним підходам у галузі сучасного формального, структурно-семіотичного аналізу художнього твору, рецептивної поетики (естетики), наратології, герменевтики, структуралізму, деконструктивізму; культурологічним, постколоніальним і феміністичним студіям, постмодерністській критиці, екокритиці, лінгвістично орієнтованій критиці, «новому історизму» тощо.

АННОТАЦИЯ

выборочная дисциплина

«Мировая теоретико-литературная мысль начала ХХІ в.»

Проф. Малютина Н. П.

Целью преподавания выборочной учебной дисциплины «Мировая теоретико-литературная мысль начала ХХІ в.» является ознакомление с достижениями мировой литературоведческой мысли начала ХХІ века; формирование теоретических знаний в области трех видов современного дискурса: художественного, научного и литературно-критического в условиях современного межнаучного и межотраслевого взаимодействия. Внимание уделено основным теоретико-методологическим подходам в области современного формального, структурно-семиотического анализа художественного произведения, рецептивной поэтики (эстетики), нарратологии, герменевтики; структурализму, деконструктивизму, культурологическим, постколониальным и феминистическим исследованиям, постмодернистской критике, экокритике, лингвистически ориентированной критике, «новому историзму» и другим.

SUMMARY

selective discipline

«Worldwide theoretical and literary thought of the early XXI century».

Prof. Maliutina N. P.

The purpose of teaching the elective course "Worldwide theoretical and literary thought of the early XXI century" is to introduce the principles and achievements of world literary thought of the beginning of the XXI century; to form theoretical knowledge on three types of modern discourse: artistic, scientific and literary-critical, within modern cross-science and interdisciplinary interaction. Emphasis is made on the main theoretical and methodological approaches in the field of modern formal and structural-semiotic analysis of literature, receptive poetics (aesthetics), narratology, hermeneutics, structuralism, deconstructivism; culturological, postcolonial and feminist studies; postmodernist criticism, eco-criticism, criticism oriented at linguistic aspects, "new historicism", etc.